

کریدور زنگزور آمریکایی تهدیدی برای مرز استراتژیک ایران و ارمنستان

کارشناس مسائل ترکیه و قفقاز تاکید دارد که کریدور زنگزور آمریکایی تهدیدی برای مرز استراتژیک ایران و ارمنستان است.

به گزارش آران نیوز به نقل از تابناک، ابراهیم فراهانی معتقد است که آمریکا با حمایت از ترکیه و جمهوری آذربایجان دنبال گسترش نفوذ خود در منطقه است و ایجاد کریدور یا دالان تورانی می تواند مسیر های اقتصادی و ژئوپلیتیکی ایران را دور بزند و مرز استراتژیک ایران با ارمنستان را زیر سوال ببرد.

گفتگوی تابناک با این کارشناس مسائل ترکیه و قفقاز را در ادامه بخوانید:

سفیر آمریکا در ترکیه پیشنهاد اجاره ۱۰۰ ساله «کریدور زنگزور» به یک شرکت آمریکایی را برای ایجاد صلح در قفقاز جنوبی مطرح کرده، اهداف آمریکا از ارائه چنین طرحی چیست؟ در واقع این پیشنهاد بخشی از برنامه گسترده تر آمریکا برای شکل دهی به نظم جدید در قفقاز جنوبی است؛ نطمی که با حذف ایران از مسیر های ژئواستراتژیک منطقه ای و اتصال کشور های ترک زبان از طریق یک کریدور واحد، موسوم به دالان تورانی، شکل می گیرد. آمریکا با حمایت از ترکیه و جمهوری آذربایجان دنبال گسترش نفوذ خود در منطقه است و این کریدور می تواند مسیر های اقتصادی و ژئوپلیتیکی ایران را دور بزند و مرز استراتژیک ایران با ارمنستان را زیر سوال ببرد. ترکیه نقشی کلیدی در هدایت کشور های ترک زبان دارد و تلاش دارد هژمونی ژئوپلیتیکی خود را تا آسیای میانه گسترش دهد. این مسیر پیوند ترکیه با آذربایجان و سایر کشور های ترک زبان را تقویت می کند.

این پیشنهاد گویا اولین بار توسط ترکیه مطرح شده؛ منافع ترکیه از این پیشنهاد چیست؟ آیا روسیه با چنین طرحی موافق خواهد بود؟ ترکیه به عنوان برادر بزرگ تر جهان ترک، نقشی کلیدی در هدایت کشور های ترک زبان دارد و از طریق این کریدور تلاش دارد هژمونی ژئوپلیتیکی خود را تا آسیای میانه گسترش دهد. این مسیر نه تنها پیوند ترکیه با آذربایجان و سایر کشور های ترک زبان را تقویت می کند، بلکه نقش راهبردی آنکارا در پروژه های ترانزیتی را نیز ارتقا می دهد. از سوی دیگر روسیه که از سال ۲۰۲۲ درگیر جنگ در اوکراین شده و از منطقه قفقاز غافل مانده، به احتمال زیاد با چنین طرحی مخالف خواهد بود مگر اینکه امتیازات گسترده ای به دست آورد.

ایران اعلام کرده مخالف مسیر های مواصلاتی در قفقاز جنوبی نیست مشروط به اینکه حاکمیت کشور ها بر آن مسیر ها وجود داشته باشد و به ضرر هیچ کشوری نباشد. معنای این حرف درخصوص کریدور زنگزور این است که حاکمیت ارمنستان بر آن وجود داشته باشد و مسیر زمینی ایران به ارمنستان را قطع نکند. آیا ایجاد کریدوری که منافع ایران را در نظر داشته باشد متصور است؟

از منظر ایران، هرگونه مسیر ترانزیتی در منطقه باید تحت حاکمیت ملی کشور ها باشد و نباید مسیر زمینی ایران به ارمنستان را تهدید کند. طرح هایی نظیر دالان تورانی که در عمل بخشی از خاک ارمنستان را از حاکمیت این کشور خارج کرده و به یک مسیر بین المللی تحت مدیریت کشور ثالث تبدیل می کند با اصول اعلامی ایران سازگار نیست. البته در صورتی که این مسیر با حفظ حاکمیت ارمنستان و بدون آسیب به منافع ایران اجرا شود، امکان گفت و گو و تعامل در مورد آن وجود دارد.

در صورت توافق ارمنستان بر فرمولی که مرز ایران را با این کشور مخدوش یا مسیر ترانزیتی ایران را محدود کند، ایران ناچار خواهد شد رویکردی قاطعانه اتخاذ کند. آیا ممکن است ارمنستان با فرمولی موافقت کند که منافع ایران را در نظر نگرفته باشد؟ در چنین حالتی رویکرد ایران چه خواهد بود؟

احتمال چنین سناریویی منتفی نیست، به ویژه در شرایطی که ارمنستان تحت فشارهای سیاسی یا وعده های اقتصادی غرب قرار گیرد. در صورت توافق ارمنستان بر فرمولی که مرز ایران را با این کشور مخدوش یا مسیر ترانزیتی ایران را محدود کند، ایران ناچار خواهد شد رویکردی قاطعانه اتخاذ کند. هر چند ایران به دلیل فشارهای ناشی از پرونده هسته ای و تحریم ها تاکنون رویکردی مماشات آمیز نسبت به آذربایجان اتخاذ کرده، اما در صورت رفع این محدودیت ها، تهران می تواند در قفقاز جنوبی سیاستی فعال تر و مقتدرانه تر اتخاذ کند.

اگر کریدور زنگزور با فرمول ادعایی آمریکای شکل بگیرد، چه دلالت هایی برای چین خواهد داشت و بر مسیر مواصلاتی چین به قفقاز از طریق کریدور خزر چه تأثیری خواهد داشت؟ ایجاد این کریدور، بخشی از طرح کلان تر غرب برای کنترل مسیر های شرقی و غربی و کاهش نفوذ چین در منطقه است. مسیر زنگزور در صورت تحقق، می تواند جایگزینی برای بخشی از کریدور خزر شود و پیوند مستقیم تری میان اروپا، ترکیه و آسیای مرکزی برقرار سازد. این امر باعث تضعیف پروژه های مشارکتی چین با کشور های منطقه خواهد شد و می تواند ابتکار «کمربند و جاده» را در این ناحیه به چالش بکشد. مسیر زنگزور در صورت تحقق، می تواند جایگزینی برای بخشی از کریدور خزر شود و پیوند مستقیم تری میان اروپا، ترکیه و آسیای مرکزی برقرار سازد.

در مجموع، اجرای چنین طرحی نه تنها موقعیت ژئوپلیتیکی ایران، بلکه نظم منطقه ای و نقش قدرت های بزرگی، چون چین و روسیه را نیز تحت تأثیر قرار خواهد داد. در شرایط فعلی، ایران باید با دقت تحولات منطقه را رصد کرده و در صورت احیای قدرت مانور بین المللی، نقش خود را در قفقاز جنوبی بازتعریف کند.